

”ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף”

הקשר בין יהודה ויוסף לשתיה האבנים שטחנן אדם הראשון להוציא מהם אש!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

דלתתא נעשה אתערותא דלעילא שירדה לו האש מלמעלה, כמאמר המדרש: **”נשתלח לו עמוד אש להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע”**.

יומתק להבין בזה מה שסיים המדרש: **”ראה לעמוד האש ושמה בלבו, ואמר עכשיו אני יודע שהמקום עמי, ובירך בורא מאורי האש”**, לפי האמור הכוונה בזה שבירך על אור של האש בלשון רבים: **”בורא מאורי האש”**, על שם שני סוגי אורות האש שזכה להם, אור אחת מהאש שיצאה למטה משתי אבנים שטחנן זו בזו, ואילו אור שני הוא מהאש שנשתלחה לו מן השמים להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע.

הנה כי כן הרווחנו להבין שיטת בית הלל שהלכה כמותם לברך במוצאי שבת בלשון רבים: **”בורא מאורי האש”**, ונתנו טעם לכך: **”הרבה מאורות יש באור”**, נתכוונו לומר בזה כי כשאנו מדליקים את אור הנר במוצאי שבת, זכר לאור הראשון של אש שנתגלה לאדם הראשון במוצאי שבת, הנה כמו שירד לאדם הראשון אש מן השמים, כך מאיר לנו הקב”ה בכל מוצאי שבת אור גדול מלמעלה, ועל כך אנו מברכים: **”בורא מאורי האש”** בלשון רבים על שני האורות, אור אחד מאור הנר שהדלקנו באש למטה ואור השני שמאיר לנו הקב”ה מלמעלה.

וזהו שמבואר בזה הקדוש (פרשת ויקהל רח.) לפי ביאור ה”אור החמה” בשם הרמ”ק, כי בשעה שמברכים ישראל במוצאי שבת: **”בורא מאורי האש”**, יורדים ארבעה מחנות השכינה: **מיכאל, גבריאל, רפאל, אוריאל**, שמקבלים אור גדול מן השכינה הקדושה כדי להאיר לישראל ולשמור עליהם בששת ימי המעשה, ולכן נהגו לכופף ארבע אצבעות של יד ימין כנגד אור הנר, לרמז על ארבע מחנות הללו שמקבלים אור מהשכינה הקדושה.

יסוד נפלא בגילוי האור על ידי הקשת שתי אבנים

עתה הבה נעמיק לבאר כל האמור בדרך עבודה, מה שסייב הקב”ה שיגלה אדם הראשון את האור של אש במוצאי שבת: **”במוצאי שבת נתן הקב”ה דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור”**, על פי מה שכתב הגאון הגדול בעל ”קצות החושן” בהקדמתו ל”שב שמעתתא” (אות ו ד”ה ומהר”ם) לפרש המדרש (ילקוט שמעוני פרשת בראשית סימן טז): **”וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, והנה טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע”**.

וביאר הכוונה בזה על פי מה שכתב ב”ידי משה” למהר”ם אלמושונינו על ספר קהלת (פרק כז) יסוד גדול, כי החריפות האמיתית לחדור וללבן בעומקה של תורה, נמצאת דוקא אצל אנשים כאלו שאין שכלם ישר לגמרי בלי עקש ופתלתול, אלא יש להם חלק קטן בשכל שהוא מעוות ומשובש שצריך להתגבר עליו, וכאשר הם רוצים לברר את האמת, הרי הם מפעילים ומגבירים את החלק הישר שבשכלם על החלק המעוות, ועל ידי זה מתגלה אצלם החריפות והבירור ביותר שאת וביטור עז.

ביאור המדרש: ”ואת יהודה שלח לפניו, ילמדנו רבינו אימתי מברכין על הנר במוצאי שבת... עד שיאותו לאורו”
גמרא: ”במוצאי שבת נתן הקב”ה דיעה באדם הראשון... והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור”
שיטת המדרש: מוצאי שבת כשהחשיך: ”נשתלח לו עמוד אש להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע”
מוצאי שבת כשנסתלק האור של שבת, נפל על אדם הראשון פחד גדול מהיצר הרע שנכנס בו בחטא עץ הדעת

והנה כלל גדול שנינו בגמרא (עירובין יג.) כשיש מחלוקת בין התנאים: **”אלו ואלו דברי אלקים חיים”**, וצריך ביאור איך יתיישבו שתי השמועות, השמועה בתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי, שלקח שתי אבנים או שני רעפים וטחנם והקישם זה בזה, לעומת השמועה במדרש ובפרקי דרבי אליעזר, ששלח לו הקב”ה עמוד של אש מן השמים להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע.

”מאורי האש” בלשון רבים אש מלמטה ואש מלמעלה

ונראה להשוות שתי השמועות על פי מה שנינו בגמרא (יומא כא.): **”ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח, אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט”**. וביאר הרמ”א ב”תורת העולה” (ח”ג פ”ב) [הובא ב”תולדות יעקב יוסף ריש פרשת וארא], על פי הידוע כלל גדול בספרים הקדושים, שאי אפשר לזכות להתעוררות הנס מלמעלה, רק אם מעוררים מקודם על כך במעשה מלמטה, ומקור הדבר בזהוה הקדוש (פרשת לך לך פח.): **”באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא”**.

וזהו שצוה הקב”ה: **”ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח”**, שהכהנים צריכים להביא אש לקרבנות המזבח מלמטה, כדי שזה יהיה בבחינת אתערותא דלתתא, ועל ידי זה יזכו לאתערותא דלעילא שתרד האש מן השמים, ועל זה הוא שאמרנו: **”אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט”**.

מעשה יש לומר כי זהו גם כן ביאור שני סוגי האור שנתגלה לאדם הראשון במוצאי שבת, כי מקודם זימן הקב”ה לאדם הראשון שתי אבנים, כדי שיוציא מהן את האש במעשה ידי אדם באתערותא דלתתא, ועל זה הוא שאמרנו בגמרא: **”במוצאי שבת נתן הקב”ה דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור”**, ועל ידי האתערותא

ונראה לבאר הענין בזה, על פי מה שמצינו מאמר זה ביתר אריכות בירושלמי (ברכות פרק ח הלכה ה) ובמדרש (ב”ר יא ב), כי אימה ופחד נפלה על אדם הראשון מהחושך שנתגלה במוצאי שבת, שמא ישכנו הנחש הקדמוני, וכך אמרו:

”שלישם ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון, שתיים עשרה בערב שבת ושתיים עשרה בליל שבת ושתיים עשרה בשבת, והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו... כיון שיצאת שבת התחיל משמש החושך ובא, ונתיירא אדם ואמר אלו הוא שכתב בו (בראשית ג טו) הוא יושפך ראש ואתה תשופנו עקב, שמא בא לנשכני ואמר (תהלים קלט יא) אך חושך יושפני. אמר רבי לוי, באותו שעה זימן הקב”ה שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור, דהא הוא דכתיב (שם) ולילה אור בעדני, ובירך עליה בורא מאורי האש. שמואל אמר לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה”.

נמצינו למדים מכל זה, כי האור נתגלה במוצאי שבת על ידי שזימן הקב”ה לאדם הראשון שתי אבנים שטחנן זו בזו, או שני רעפים שהקישן זה בזה ויצא מהם האור. אולם במקום אחר מצינו במדרש שוחר טוב (תהלים צב ד”ה דבר אחר) וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ), שהקב”ה שלח לאדם הראשון אש מן השמים ובירך עליה:

”שלישם ושש שעות היה יום ערב שבת ולילו שהיה בוקר ושבת עצמה, כיון שראה אדם מוצאי שבת עם דמדומי חמה ומתחיל החשך לבוא, התחיל אדם טופח על פניו ואומר, אוי לי שמא זה שאמר הקב”ה הוא יושפך ראש הוא מביאו עכשיו, שנאמר ואומר אך חשך יושפני, והיה יושב ומהרהר בלבו, שמא יבוא הנחש שהטעה אותי בערב שבת וישופני עקב.”

נשתלח לו עמוד אש להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע, ראה לעמוד האש ושמה בלבו, ואמר עכשיו אני יודע שהמקום עמי ובירך בורא מאורי האש, וכשהרחיק ידו מן האש, אמר עכשיו אני יודע שנבדל יום הקדש מן החול, שאין לבער אש בשבת, ואמר ברוך המבדיל בין קודש לחול”.

נשתלח לו עמוד אש להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע, ראה לעמוד האש ושמה בלבו, ואמר עכשיו אני יודע שהמקום עמי ובירך בורא מאורי האש, וכשהרחיק ידו מן האש, אמר עכשיו אני יודע שנבדל יום הקדש מן החול, שאין לבער אש בשבת, ואמר ברוך המבדיל בין קודש לחול”

נשתלח לו עמוד אש להאיר לו ולשמרו מכל דבר רע, ראה לעמוד האש ושמה בלבו, ואמר עכשיו אני יודע שהמקום עמי ובירך בורא מאורי האש, וכשהרחיק ידו מן האש, אמר עכשיו אני יודע שנבדל יום הקדש מן החול, שאין לבער אש בשבת, ואמר ברוך המבדיל בין קודש לחול”

פרשתינו פרשת ויגש (מו כח): **”ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה”**. ופירש רש”י בשם מדרש אגדה: **”להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה”**. וצריך ביאור, מה ראה יעקב אבינו על ככה, שבחר מכל י”ב השבטים דוקא ביהודה ויוסף, ששניהם יחד יתקנו לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה.

על פסוק זה מצינו מאמר פלא במדרש תנחומא (סימן ו):

”ואת יהודה שלח לפניו. ילמדנו רבינו אימתי מברכין על הנר במוצאי שבת, כך שנו רבותינו אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו, ומניין למדו מן הקב”ה שנאמר (בראשית א ד) וירא אלקים את האור כי טוב, ואחר כך (שם) ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, רבי זעירא בר אבהו אמר, מכאן שמברכין על הנר במוצאי שבת משיאותו לאורו”.

וכבר תמיהו כל שלטי הגבורים על כך, מהו הקשר בין הברכה על הנר במוצאי שבת רק אחרי שיאותו לאורו, למה ששלח יעקב אבינו את יהודה אל יוסף במצרים.

אדם הראשון מגלה אש משתי אבנים שטחנן זו בזו

כדי לבאר כל זה נקדים מה ששנינו במשנה מחלוקת בית שמאי ובית הלל, בענין נוסח הברכה שמברכים על האש במוצאי שבת (ברכות נא):

”בית שמאי אומרים שברא מאור האש, ובית הלל אומרים בורא מאורי האש”. ומפרש בגמרא (שם נב): **”אמר רב יוסף, כברא ובורא כולי עלמא לא פליגי דברא משמע, כי פליגי במאור ומאורי, דבית שמאי סברי חדא נהורא איכא בנורא, ובית הלל סברי טובא נהורי איכא בנורא, תניא נמי הכי אמרו להם בית הלל לבית שמאי הרבה מאורות יש באור”**. ופירש רש”י: **”הרבה מאורות, שלהבת אדומה לבנה וירקרקת”**.

וצריך להבין, שהרי גם בית שמאי ידעו שיש כמה צבעים באור היוצא מן האש כפי שרואים בחוש, אלא שבכל זאת סברו שראוי לברך בלשון יחיד כי עצם האור אחד הוא, מדוע אם כן לפי שיטת בית הלל שהלכה כמותם אנו מברכים: **”מאורי האש”** בלשון רבים, על שם המאורות הכוללים בתוך האש.

נקדים מה ששנינו בגמרא (פסחים נד), כי אחד מהדברים שעלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נברא עד מוצאי שבת הוא האור היוצא מן האש, ומפרש בגמרא: **”במוצאי שבת נתן הקב”ה דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור”**. וצריך להבין הן אמת שיש בזה דבר חכמה להוציא אש משתי אבנים, אולם איך יוצדק לומר על כך: **”נתן הקב”ה דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה”**, משמע שיש בזה ענין נשגב מעין דוגמא של מעלה.

אבל אלו שהם ישרים בשכלם מטבעם, עד שאין להם צורך להילחם כנגד חלק המעוות שבשכלם, אינם חריפים ובהירים כל כך מכיון שאין להם דבר המתנגד. והביא משל על זה ממה שאנו רואים בתבערת אש, כאשר יוצק עליו מעט מים, אז תתגבר עליו האש ותתלהב ביתר שאת ויתר עז ממה שבערה מקודם בלי מעט המים, כי כל דבר מתפעל ביתר שאת כאשר הוא צריך להתגבר על המתנגד לו, כן הדבר אם יש לשכל קצת התנגדות מהסכלות, אז יתגבר עליה השכל ויהיה מחודד יותר.

על פי האמור מבאר ה"שב שמעתתא" כוונת המדרש כמין חומר: **"והנה טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר הרע"**, כי היצר טוב נקרא חכם ולעומת זה היצר הרע נקרא מלך זקן וכסיל, על כן כאשר יש לאדם התנגדות מצד הסכלות שהוא היצר הרע כנגד היצר טוב שהוא צד החכמה, יתגבר השכל שהוא היצר טוב על היצר הרע שהוא הסכלות, ויתעלה במעלות רבות מאשר היה טרם שנלחם עם היצר הרע כי כל דבר מתפעל מהפיכו, נמצא כי הן אמת: **"והנה טוב זה יצר טוב"**, אולם **"מאד זה יצר הרע"**, כי על ידי ההתנגדות מצד היצר הרע וההתגברות עליו הרי הוא מתעלה לעבוד את ה' מאד ביתר שאת וביתר עז.

בדרך זו הוא מפרש המדרש (ילקוט שמעוני תהלים קיב): **"אשרי איש ירא את ה', אשרי איש ולא אשרי אשה, אמר רב עמרם אמר רב, אשרי מי שהוא עשה תשובה כשהוא איש, רבי יהושע בן לוי אמר אשרי מי שמתגבר על יצרו כשהוא איש"**.

הביאור בזה כי כאשר יש לו התנגדות מצד היצר הרע, הוא זוכה לעבוד את ה' ביתר שאת, וזהו שאומר דוד המלך: **"אשרי איש ירא את ה'", שמתגבר על יצרו כשהוא איש ויש לו התנגדות מצד היצר, ומפרש הטעם כי אז **"במצוותיו חפץ מאד"** - **"מאד"** דייקא, בבחינת **"טוב מאד"** זה יצר הרע. אלו תוכן דבריו המתוקים.**

ויש להעיר בזה מדברי הזוהר הקדוש (פרשת תצוה קפד): **"דלית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשוכא... ולית טובא אלא מגו בישא"**. פירושו: **"אין לך אור כאותו אור שיוצא מתוך החושך... ואין לך טוב אלא היוצא מתוך הרע"**.

פחד אדם הראשון מהיצר שנתגלה במוצאי שבת

עתה הבה נתבונן מדוע במוצאי שבת כשנסתלק מאדם הראשון האור הגדול שצפה בו מסוף העולם ועד סופו ל"ו שעות מערב שבת עד מוצאי שבת, נפלה עליו אימה ופחד שמא ישלוט בו הנחש הקדמוני. ונראה לבאר הענין בזה, על פי מה שפירש רש"י (בראשית ב כה): **"לא נתן בו יצר הרע עד אכלו מן העץ ונכנס בו יצר הרע וידע מה בין טוב לרע"**. מבואר מזה כי על ידי חטא עץ הדעת נכנס בו היצר הרע שהוא זוהמת הנחש.

והנה ידוע כי בשבת קודש מחמת שיש לאדם נשמה יתירה כמבואר בגמרא (ביצה טז), מתגבר מאד חלק הרוחני שבקרבו עד שהיצר הרע אין לו שליטה על האדם, כמו שפירש הרה"ק מראפשיץ ז"ע הפיוט של האריז"ל לליל שבת קודש: **"נהוריה ישרי בה בקדושא רבא, ובחמרא טבא דביה תחדי נפשא"**.

כי בימות החול יש לאדם חומר גשמי שמתאוה לעניני עולם הזה, לכן הנפש הרוחנית אינה שמחה עם הגוף אלא נלחמת בה ברצונה לקיים מצוות ה' כראוי. אולם בשבת קודש: **"נהוריה ישרי בה בקדושא רבא"**, אורו של הקב"ה שורה על הנפש בקדושה גדולה, **"ובחמרא טבא"**, שיש לו בשבת חומר טוב, **"דביה תחדי נפשא"**, שהנפש שמחה עמו עכדה"ק.

על כן בשבת קודש כאשר שלט האור הגדול שנברא ביום ראשון שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, לא הרגיש אדם הראשון עדיין שיש לו יצר הרע שהוא צריך להילחם בו, כי האור הגדול של שבת קודש ביטל את הכח של

היצר הרע בבחינת: **"ובחמרא טבא דביה תחדי נפשא"**. אולם במוצאי שבת כאשר נסתלק האור הגדול ונעשה חושך בעולם, הרגיש אדם הראשון פתאום שיש לו מלחמה קשה עם היצר הרע שהוא זוהמת הנחש שנכנס בו אחרי שחטא בעץ הדעת, לכן נתיירא מאד מהנחש הקדמוני: **"שמא בא לנשכני"**.

הקשת שתי אבנים יצר טוב ביצר הרע

על כך מגלים לנו חכמינו ז"ל: **"במוצאי שבת נתן הקב"ה דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן**

"בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין"

ויש לפרש בזה מאמרם (שם): **"כך הקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו"**. הביאור בזה כי לכאורה יפלא מה שברא הקב"ה את היצר הרע, שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב (איכה ג לח): **"מפי עליון לא תצא הרעות"**, אך לפי האמור אדרבה יש בזה טובה גדולה, כדי שיתעלה האדם בעבודת ה' על ידי ההתגברות על ההתנגדות.

והנה ענין זה מצינו בלימוד התורה כמו ששנינו בגמרא (תענית ז): **"אמר רבי חמא ברבי**

חנינא, מאי דכתיב (משלי כז יז) ברזל בברזל יחד, לומר לך, מה ברזל זה אחד מחדד את חבירו, אף שני תלמידי חכמים מחדדין זה את זה בהלכה". כי שני תלמידי חכמים המתווכחים בלימוד התורה הם בבחינת שתי אבנים שטוחנים זו בזו שיוצא מהם אור גדול. וזהו שמצינו בגמרא (סנהדרין כד): **"הרואה את ריש לקיש בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה"**.

וזהו ששנינו בגמרא (סנהדרין יז): **"סנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותו"**. ומבואר הטעם בראשונים כי כאשר הסנהדרין מחייבים אדם במשפט על פי רוב דיעות, מכיון שהמיעוט מתנגדים לחיוב ומפלפלים אלו עם אלו וכל צד מביע את דעתו, כי אז יוצא בירור הלכה לאמיתיה של תורה. אולם כאשר כל הסנהדרין ראו לחובה על פי סברא מסויימת, הרי אין כאן שום צד המביע את התנגדותו לסברא זו, אין האמת יכולה להתגלות כי יתכן שטעו ואינם מרגישים בכך.

הנה כי כן זהו פירוש הגמרא: **בראתי יצר הרע"**, ואם תתפלאו איך בראתי דבר רע, התשובה על כך היא: **"ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו"**, כי אם תעסקו בתורה יתגלה לכם, כי האמת מתגלה בתורה על ידי התנגדות ההפכים, בבחינת שני תלמידי חכמים המחדדין זה את זה בהלכה, ומזה תשכילו להבין כי אי אפשר להגיע לשלימות העבודה רק על ידי המלחמה עם היצר הרע בבחינת: **"טוב מאד"** זה יצר הרע.

יוסף ויהודה שתי בחינות צדיק גמור ובעל תשובה

עתה הבה נבאר הקשר בין מה ששלח יעקב אבינו את יהודה אל יוסף למצרים, למה שמבואר במדרש: **"ילמדנו רבינו אימתי מברכין על הנר במוצאי שבת, כך שנו רבותינו אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו"**.

ונראה לבאר הענין בזה, על פי מה שכתב הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע ב"פרי צדיק" (פרשת ויגש אות ג), כי יוסף ויהודה עם

שתי בחינות בעבודת ה', יוסף הוא בבחינת צדיק יסוד עולם גמור שלא חטא מעולם, כמו שאמר לאחיו (בראשית מב יח): **"ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את האלקים אני ירא"**. ואילו יהודה הוא בבחינת בעל תשובה, שהודה ואמר במעשה תמר (בראשית לח כו): **"צדקה ממני"**.

על כן יצא ממנו דוד המלך אשר עליו אמרו חכמינו ז"ל (ע"ז ד): **"לא דוד ראוי לאותו מעשה דכתיב (תהלים קט כב) ולבי חלל בקרבי... אלא לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד... והיינו דרבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאי דכתיב (שמואל ב כג א) נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על, נאום דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה"**.

והנה אף שלכאורה שתי הדרכים של יהודה ויוסף מנוגדות זו לזו, כי הצדיק גמור אינו חוטא ואילו הבעל תשובה חטא אלא ששב בתשובה, בכל זאת שלח יעקב את יהודה אל יוסף שיתחברו יחד, כי אדרבה על ידי שיתחברו שתי הדרכים המנוגדות זו לזו, הרי זה בבחינת שתי אבנים שטחנן אדם הראשון זו בזו ויצא מהם אש שלהבת קודש.

וכאשר נתבונן נראה כי אכן על ידי התחברות שתי הדרכים של יהודה עם יוסף במצרים, סללו בכך את הדרך שיעבדו ישראל במצרים את ה' בשתי בחינות אלו, כי שבט לוי שהיו צדיקים גמורים ועסקו בתורה במצרים היו בבחינת צדיקים גמורים, ואילו שאר ישראל ששקעו במ"ט שערי טומאה היו בבחינת בעלי תשובה.

משיח בן יוסף ומשיח בן דוד

ועתה בא וראה כי בזכות שני צדיקים הללו יהודה ויוסף שנתחברו יחד, זכו ישראל להשלים את היציאה ממצרים בקריעת ים סוף, כמבואר במדרש (ילקוט תהלים סי תתעג): **"הים ראה וינס, ראה ארונו של יוסף יורד לים, אמר הקב"ה ינוס מפני הנס, שנאמר ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה"**. וכן שבט יהודה היה הראשון שקפץ לתוך הים ובזכותם נקרע הים, כמבואר בגמרא (סוטה לז):

"כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אין אני יורד תחילה לים, וזה אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה... באותה שעה היה משה מאריך בתפלה, אמר לו הקב"ה ידידי טובעים בים ואתה מאריך בתפלה... דבר אל בני ישראל ויסעו ואתה הרם את מטן ונטה את ידך וגו', לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל".

וזהו שפירש רש"י בשם מדרש אגדה: **"ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה"**, כי התחברות זו שבין יהודה ויוסף שתי דרכים המתנגדות זו לזו, שמהם נוצר האור הגדול של יציאת מצרים, הוא לקח נשגב לתקן בית תלמוד שמשם תצא הוראה, כי כך צריך לעסוק בתורה בבחינת: **"שני תלמידי חכמים מחדדין זה את זה בהלכה"**, כי על ידי זה מתגלה אור האמת.

הנה כי כן זהו ביאור המדרש: **"ואת יהודה שלח לפניו. ילמדנו רבינו אימתי מברכין על הנר במוצאי שבת, כך שנו רבותינו אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו"**. פירושו, כי ענין הברכה על הנר במוצאי שבת הוא משום שאז נברא האור, על ידי שטחן אדם הראשון שתי האבנים זו בזו, ללמדנו שעל ידי כח ההתנגדות שהאדם נלחם מתגלה האור, וכל שכן כאשר מתחברים שתי דרכים בעבודת ה' כיהודה ויוסף, יוצא מהם האור הגדול של יציאת מצרים.

זאת ועוד שלעתיד לבוא נזכה לגאולה שלימה, על ידי **"משיח בן יוסף"** ועל ידי **משיח בן דוד** משבט יהודה, כי הגאולה העתידה תהיה בזכות צדיקים גמורים שהם בבחינת יוסף הצדיקים, ובזכות בעלי תשובה שהם בבחינת יהודה, כמאמרם (יומא פו): **"גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה"** במהרה בימינו אמן.